

ZUMH LO DING

Ceu Hlun

Pupa biaknak kan kaltaak nak hi, krifa phung a luh lawng lo, ti taktak a deel lo ca'h a si. Zawt ah rai an thawi. An dam hlei lo. Litin thalkah in thil an tuak. A hmaan lo. Mah ruahnak men zumh a rak tam. Kriafa Biaknak (Christianity) zong hi mah bantuk a um lengmang ah cun zeirello a tong ko lai. Atu hmanh ah krifa zumhning tampi hi zumlotu nih cu mah ruahnak sawhsawh a zuum mi ah an kan chiah. Pathian nih zeizong a ser e kan ti mi zong hi, nan ruahnak a si e an kan ti. Krifa zumhning soi an phorhter nak a tam cang. Cuca'h kanmah ruahnung sawhsawh in biaknak thil kan tuah lo a hau. Deel taktak ah a dir kho mi kan itlaih a hau.

Tuchan krifa khuaruahning le cawlcangh ning hi kanmah (krifa) hmuhning ah cun hmaan dawh, that dawh, si dawh, an si men ko lai. Sihmanhsehlaw krifa mit lo zong in zoh ve ah a tha kho. Hi ca'jal tu hi Baibal siangin chuak zong ka si lo, i hi ka cabia ah theology ka puur hnek lo. Thlaraulei zong ka ti kho lai lo. Zatlang mi pakhat mit in khua ka zoh i ruah deuh a hau tiah ka ti mi ka 'jal lai. Zumhna bu ze bu hmanh hi an zumhning ah an mawh cio lo tiah ka ruah ca ah ze bu hmanh ka nehsawh lo. Hi cabia ka 'jal tik zong ah ze zumhna bu hmanh hnorsuan lo te in ka 'jal i ze bu hmanh nih ikuaih lo ding a si lai. Cun, ka chim mi hi keimah mipaak ruahning an si.

Mi mit la seh tiah mahti khin tlaang ka taar i, ka 'jal ding taktak cu 'ruat deuh tuah u' ti te a si hnek. Pa sarh ka chuahpi lai:

1. Aho kaa in dah bia a kan chimh lai

2020 kum cu vawleicung pumpaluk ah mit hmuh lo "sahrang"—Covid-19 timi Coronavirus—puulrai a vaak. Minung thong za thuan an thi. Mi vialte kan ti dih. Mah chap ah, paam a tlung lai e, anih nih langhnak a hmuh e, Pathian nih anih bia a chimh e ti tehna a thang. Micheu thin a phang. Lungretheih le ritnenh (stress) an ichap.

Langhnak ka hmu e a ti mi hi nu ko an si. Nu hmanh ah acheu cu kan ni kan farle cio bantuk an si ve ko lai. Mi-lungzaang nawn

zong an si kho. Mi-hrut nawn bia asiloah thluak molh nawn mi bia ko khi micheu nih kan zumh. Pathian cu santlailo a hnong lo ti khi, santlailo kaa in aa phuang deuh ti in micheu nih an laak. Pathian nih bia chimh a kan duh ah mi-zialkaang lo a hmang tawn hna maw ti le a hmang hna hnga maw ti hi ruah awk cu a si.

Aho cio hmanh nih mi-faifim setsai lo cu thil biapi ah nan hmang hna lai lo dah. Bia biapi cah nan duh hna ah cun bia a khek mi te nan cah ko hna lai. Mi-hrut cu, ka duh ning an kheng lai lo tiah, asilole aho nih ze ah an rak rel lai lo tiah, kei ka ruah hnga. Pathian zong nih bia biapi mibu chimh a kan duh ah cun 'anih nih hin tleng lak in a chim khawh lai', 'anih hi chim nak hmunhma tha le tontha a ngei lai', 'anih i a chim ah an zumh lai' a tii mi deuh a fial hna lai tiah zumh ding a si.

Mipaak biachimh a kan duh tik belte ah mizei a hman hna lai kan hngal lo. Mizei poh a hman khawh hna. Kan pawngkam mi aho poh an si kho. Mifim bia lawng ngaih ding a si lo (mifim zong an hrut pah, mihrut zong an fim pah ve).

2. Aho a sii hngalh lo in

Malaysia inn sang cung ah minung muithlam an rak hmuh i Mary a si e tiah khuaza mi nih an va zoh. Kei a hmu tu si ning law Mary a si le si lo hmanh ka hngal hnga lo. An hmuh mi muithlam zong cu a fiang lo; Mary zong cu an hmu bal cio lo, i zeitin dek Mary a si an ti khawh!

Aw ka theih e, Pathian nih bia a ka chimh e, ka mang ah Jesuh nih cuti cun a ka ti e, ti tehna in micheu nih langhnak bia phun an kan chimh. Mah bantuk khi zumh awk ah a har. An chimh hna cu a si kho ko, nain aho a sii hngalh khawh nak a um lo. Khuachia zong a si kho, vanmi zong. Puan raang aa aih ah cun Sehtan a si men lai; aziah tiah Sehtan cu a fimzer tuk i puan nak nemmam aa aih lai lo. Puan raang te aa aih ve ko lai. Puan raang aa aih pat tiah Jesuh ah rel ding a si lo. A raang na kip in Pathian an si lo.

3. Aho thlacam

Mizei thlacam ko khi dek micheu nih kan zumh hlei. Ruat tuah usi: (1) Santlailo thlacam: “Nuhmui santlailo tete thlacam hi kannih krifabu thazaang bik a si ko” tiah Pastor torpi nih a ti e tiah torte nih a chim. Kei ka zum lo. Kan pastorte rethei an ðan i thla an cam, cu i anmah thlacam tu ngaih lo i nuhmui santlailo thlacam tu a ngaih ding ah cun Pastor ðuan thanuam a ti hnga lo dah. Santlailo thlacam Pathian nih a ngaih deuh hlei ti a langh nak ka hngal bal lo. Kan ruahnak sawhsawh si dawh a si. (2) Pastor thlacam tah? Micheu nih pastor thlacam ko an hmarngaih i, upa sawhsawh i thla an va camh hna ah zeite ah an rak rel hna lo. Midang thlacam nakin pastor thlacam Pathian i a ngaih deuh nakding Baibal khoika hmanh ah a um in ka hngal lo. Pastor hi thlacamtu tehna ah laak an si i thlacam cu an rian a si. Hmanhseh, Pathian i an thlacam a ngaih deuh hlei nak cu a um rua lo ka ti. An thlacam ralkah a can chel a tampi ve ko. Anmah zong nih kan thlacam Pathian nih a ngaih deuh tiah an ti ve lai lo. Oi khat cu mi pa khat laakhruak in a tlu i mahhngallo in a um. Pastor an auh. A lam hlaat tuk kaw hnu ah a va phaan. “Aziah dah atu tiang ah thla nan rak cam lo?” a ti hna. Nangmah pei maw a ra lio cu e an ti. “Pastor thlacam cu Pathian nih a ngaih deuh hlei tiah maw nan ruah?!” a ti hna (amah nih phung ah a chim). (3) Mibu iton nak le rawl ei nak tehna ah upa bik lengmang thlacam kan thiah hna. Ataktak ah cun kum upa thlacam Pathian i a ngaih deuh hlei nak a um lo. (4) Zu lung thlacam tehna cu Pathian nih a ngai lai lo tiah micheu nih an ruah. An ruahpdamh.

Mizei thlacam poh Pathian nih a ngaih lai tiah ruah ding a si.

4. Thlacam hau lo

Cam le cam lo aa tluk ding mi thil ah krifami hi heh tiah thla kan cam kho ko! Cam sawhsawh ah ka chiah. Langhter ning: (1) Cumpi tlangrai a um lo nakding hawihna micheu nih an cam. Kum tam tuk chung an cam cang i ze i aa hlei lo. Cumpi tlangrai cu Pathian nih minung pum ðhawnter nak ca ah a ser mi an si. Cumpi a vah ruang ah kan pum “ralkap” (zawtnak dotu) an lau, an ihlerhlau i ðan an la. An ðhawng deuh. Zawtnak dang zong an tei. Cumpi a tlun lo le

kan pum “ralkap” an iserh lo ah cun zawtnak faak i a kan tlak tik ah kan pum nih a do kho hnga lo i kan thi ko hnga. Cumpi umter hlah law tiah zeitluk hmanh in thla cam usi law a duh lai lo. Cam ðhahnem lo a si ko lai. (2) Mi an thih ah, thlacam kan inam. A ðhahnem maw? ‘Anih te chung kha Pathian nih a hneem hna lo i an ngaihchiat a dam kho lo’ ti a um bal maw? ‘Anih te chung kha cu Pathian nih a hneem hna ca ah fa hniang thih a si ko na’n an ngaih a chia lo’ ti tah a um bal maw? Kan dawtmi an thih tik i ðah nak ah Pathian nih mitthli a kan serh. Kan ngaih a chiat ah kan ðap lai. Ngaihchiat cu caan sin ah a loral lai—thla kan cam zong cam lo zong ah. Zei hmanh aa hlei lo ding ah heh tiah kan ðang. (3) *Wedding cake* cheu nak ah thlacam kan tuah. Micheu nih khulephak in an cam, ze i ual a chuak lo ding rumro!

Zumlotu mit i zoh ah cun sullam ngei lo an si. Zumtu mit i zoh zong ah ze i huaha lo.

5. Laam

Tuchan pumh cu cawlcangh le laam a tam tuk. Sunday School ngakchia an laam; seino pawl laam an cawng i an laam, nutung pawl vansawh laam an laam, patung ngal-cangcang zong an laam, krifa upa le pastor hmanh. Solo le P&W sak pah zong in an laam. Phungchim pah hmanh in an laam. Pumh cheukhat ah cun ðuang khat in mipuum laam a si. Pathian kan thangthat e tiah kan laam hi a si bik lai.

Kan laam ah hin Pathian thang a ðha deuh hlei maw ti hi thawh ka duh mi cu a si. Cataang sang cu an laam lo e an ti na’n kei cu ka laam. Ka thlan nih a ka ciap dih. Ka zaang dih ve. Mah ka laam nih cun Pathian thang a ðhatter deuh maw ti ruah tik ah, amah keel si dawh a si ko. Keimah zong cu ka laam hlan ning te ka si ve. Keimah ka laam ruang ah aho ngaingai nih Pathian ðatnak le sunparnak an hmuh deuh cang lai tiah ka ruat hin lo. Hnahnok men ka si kho. Oi khat cu nutung upa nawn solo a sa. A ðha tuk i ngang nawn in kan zoh dih. Mah lio ah cun nu pa khat a tho i a hmai hrawng ah a va laam duukmaak. Mit thla a phorh ning cu! Hna a va hnawh khi a si ko. Amah nih cun cu nu Pathian thangthat ka bawmh tiah a ruah lai. A bawm lo. A chiatchuah. Lungthawh poh in laam ding a si lo.

Pathian thangthat nak ah ka laam e kan ti tawn hi kanmah diriamhnak deuh a si kho. Pathian sin i lawmhnak taktak kan ngeih ah cun laam awk a si ko; nain ka laam lai i a thahnem lai tiah ruah ding a si lai lo dah.

6. Holhtheihlo

Kanmah (krifa) lawng hi holhtheihlo in kan holh tiah krifami nih kan iruah. Kan theih a tlawm bia a rak si. Biaknak dang zong an holh cio ko.

Baibal ah holhtheihlo (glossolalia) i krifa an holh nak a um lo; holh dang (xenoglossia) i an holh nak lawng a um; nain tuchan cu pumhnak i “awnh” a tam tuk. Mah awnh hi krifa tampi nih cun Thlarau holh ah ruah a si. Thlarau i a kan tlak lawnglawng ah mah awnh hi a chuak tiah an ruah. An ruahnak deuh a si menlai. Dothlatnak i an hmuh ning ah, mah awnh (“holhtheihlo”) hi krifa lawng ah a um mi a si lo; krifa a si lo mi biaknak (thi tlawm tehna a hmang mi lawki biaknak) zong ah a um cio ko ti a si. Research an tuah i an ikhat dih an ti (a ca ka ngei ko). Thlarau a si kan ti ah, krifa a si lo mi zong cu maw Thlarau nih a tlak ve kon hna? Thiang Thlarau baptisma maw an co cio? Thlarau nih a tlak hna va si seh Pathian Thiang Thlarau maw a sii hnga; thlarau dang dek!

Holhtheihlo i awnh hi Thiang Thlarau puh dih awk a si lo menlai. Kan irinh sual hnga. (Holhtheihlo hi tlawmpal ka thiam ve. Kaa chiah rih ko.)

7. Mifim ningzahter tu ah mihrut a hman hna lai ti bia

Mifim an thi lai i mihrut an nung lai ti tiang hmanh an chim (ka theih). Zumh lo ding. Baibal khoika hmanh ah a um lo. A um mi cu: ze ual lo ah mifim zo a lang lai ti khi a si; God has chosen the **foolish things** of the world to shame the wise ti in le Vawlei nih ze hmanh ah rel lo mi thil Pathian nih a thim... aa ti (1 Kor 1:27). “Mihrut” a ti lo, “thil” (“things”) a ti. Langhter ah, Job kha a fim ngaingai. A hawile hmanh an lung a dong. Natural science a thei tuk. Asinain “tlaang sathaar khi zeitik ah dah fa an hrin” tiah Pathian nih bia a hal i a arr ko. Sathaar fa hrin caan cu a ruah awk hngalh cio a si lo. Mah question fawite cu Pathian nih Job mualpho nak ah a thim. “Vawlei i ze hmanh ah a rel lo mi thil khi Pathian nih a thim...” a ti mi

cu mah bantuk cu a si. Mihrut a hman hna a si lo.

Baibal cawng sang kan pale er nak ah maw a si hnga, mifim cu Pathian nih a hnon hna lai ti phun chim a um pah. Mifim cu aziah dah Pathian nih a hrem hna lai?! Fim cu sual maw a si? Solomon a fim. Paul a fim. An fim ruang ah a hua hna maw?

Mifim hi mifim lo tluk in Pathian nih a dawt ve ko hna ti in zumh ding a si.

Mah lungruahnak (subjective) in thil khing kan thlai le cawnpiaak kan tuah ah cun, sau kan nguh lai lo dah.

<><

Appeared in *Muko* mekazin, June 2020.